

Gacsály református templomának helyreállítása

Gacsály temploma a 14. század elején egyhajós, egyenes szentélyzáródású épület volt. A 16. század második felében a megtartott román kori toronyhoz a korábbinál tágasabb templom épült, sokszög-záródású, támpilléres, boltozott szentéllyel és sekrestyével. Ebbe a templomba készült a ma is meglévő reneszansz pasztofórium is. Az 1717-es tatár betörés következtében a templom megsérült, és csak 1759-re építették újjá. Déli fala, a szentély egy része újjáépült, és a teljes templom festett, kazettás mennyezetet kapott. Az 1902 és 1911 közti felújítást a Műemlékek Országos Bizottsága végeztette Sztéhlo Ottó tervei szerint.

A legújabb helyreállítás építésztervezője Oltai Péter volt. Ez a felújítás tiszteletben tartotta a száz évvel ezelőtt kialakult képet, lényegében megmaradt a tömeg, a homlokzat és - az ezúttal cserépfedésű – tetőidom, ugyanakkor több korábbi részlet is bemutatathatóvá vált. A falakon felületkövető vékony vakolat készült, amely olvashatóvá teszi a régebbi periódusok nyomait. A déli falon lehetővé vált egy gótikus ablak bemutatása. A belsőben új téglaburkolat készült, a karzat alatt visszaállt az egykori padlószint. A hajó padlójában jelölték a templom első periódusának alaprajzát. A földem egykori szintjére emelkedett fel. A feltárt másodlagosan beépített maradványok egy részét kibontották, az ezekből összeállított kiállítás a karzat alatt tekinthető meg. Az eredetileg 172 táblából álló, 1759-ben készült mennyezetből az 1900-as évek legelejének helyreállítása során 72-t sikerült megőrizni. 1960-ban - amikor a tetőt felújították – a mennyezetet bevakolták. A mostani helyreállításkor már csak 46 kazetta volt megtartható, amelyeket szellemes módon foglaltak bele az új kazettás mennyezetbe.

Az ICOMOS-díjat mindig egy-egy helyreállítás folyamata és eredménye kapja, értelemszerűen az összes közreműködő. Ebben az esetben azonban a tervező, Oltai Péter külön kiemelendő. Még a 80-as években került kapcsolatba Szabolcs-Szatmár megyével az OMF műemlék-felügyelőjeként, később tervezőként. Azóta a hazai műemlékvédelemben igen sok minden megváltozott, de Oltai Péter folyamatos építészeti és belsőépítészeti tervezői munkájának minősége nem. Több mint harminc éve tervezi középkori eredetű református templomok helyreállítását folytatva az OMF legjobb ilyen hagyományait. Az alapos kutatáson alapuló helyreállításokat az épületek történetének bemutatása, biztos ízlés, mértéktartó hozzáállás és egyéni hangú építészeti invenció jellemzi. Többek közt Papos, Piricse és Lónya, az Európa Nostra-díjas Sonkád, Márokpapi és Vámosoroszi templomai mind Oltai Péter tevékenységét dicsérik.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága ICOMOS-Díjban részesíti a gacsályi református templom helyreállítását, amely gondos kutatáson alapult, megőrizte a száz éve lezajlott felújítás értékeit is, és belső kialakítása új egységet hozott létre az újonnan feltárt és megőrzött részletek felhasználásával.

Gacsály, református templom

Átveszi:

Oltai Péter, tervező

Dr. Bölcskei Gusztáv tanszékvezető úr (a pályázat idején az egyházkerület püspöke.)

Géczy Csaba, projektvezető

stáblista:

Építésztervező: Oltai Péter

Projektvezető: Géczy Csaba, (Tiszántúli Református Egyházkerület)

Régészet-kutatás: Juan Cabello, Simon Zoltán

Kőrestaurálás: Kovács István

Famennyezet restaurálás: Kiss Margit

Kivitelező: Zombor Szabolcs, Zombor és Társai Kft, Nyíregyháza